

המשרד לביטחון הפנים
לשכת המבקר

-בלמ"ס-

ירושלים, י"ז באדר ב' תשפ"ב
20 במרץ 2022
דוח סופי 5700-0055-2022-000188

נציבת שירות בתי הסוהר

הנדון ביקורת בנושא: העסקת אסירים מחוץ לכותלי בתי הסוהר במסגרת שיקום קבוצתי ופרטני

כללי

1. על פי תוכנית העבודה השנתית של אגף הביקורת, בוצעה בין החודשים ספטמבר 2021 – ינואר 2022 ביקורת בנושא: **העסקת אסירים מחוץ לכותלי בתי הסוהר במסגרת שיקום קבוצתי ושיקום פרטני**.
2. הביקורת בוצעה על ידי [REDACTED], מרכזת ביקורת מערכתית באגף הביקורת במשרד לביטחון הפנים.
3. **מטרת הביקורת:** בחינה של תהליך הוצאת אסירים לעבודות מחוץ לכותלי בתי הסוהר במסגרת שיקום קבוצתי ושיקום פרטני.

נתוני מפתח | 🔑

רקע

4. ישנו אינטרס לאומי מובהק בהרחבת היקף השיקום לאסירים ושילובם בקהילה ובכך למנוע את המועדות והחזרה לפשע ובסופו של דבר לכותלי הכלא.
5. מרכזי השיקום מהווים מסגרת שיקומית המסייעת בהכנת האסיר לקראת שחרורו ממאסר ובחזרה הדרגתית לחיים בקהילה. הכניסה לאגפי השיקום מותנת בעמידה בתנאי סף של תהליך טיפולי משמעותי הנוגע לעבירה שבה האסיר מרצה את עונשו, יתרת מאסר, סבב חופשות, ובכפוף להחלטת וועדת השיקום.

המשרד לביטחון הפנים לשכת המבקר

בלמ"ס

6. מסגרות השיקום לאסירים מחוץ לכותלי בתי הסוהר מחולקות לשני מסלולים:

- א. **שיקום קבוצתי** – עבודה שיש עמה תמורה ומתבצעת במפעלים מחוץ לשטח בתי הסוהר, בליווי של אזרח מלווה משגיח מטעם המפעל במסגרת ההתקשרות של מערך התעסוקה מטעם שב"ס לבין היזם. השכר לשעה והתנאים נקבעים במסגרת הסכם בין שב"ס ליזם.
- ב. **שיקום פרטני** – אפשרות ליציאת אסיר לעבודה או להשתתפותו במסגרת לימודים משקמת באופן עצמאי ללא מלווים מחוץ לבתי הסוהר.

להלן עיקרי הממצאים

7. **פקודת מרכזי שיקום** – בתאריך 14 באוקטובר 2021 עודכנה ואושרה פקודת נציבות מס' 04.54.02, יישום הפקודה החדשה צפוי להגדיל את פוטנציאל מכסת האסירים באגפי השיקום, זאת לאור ההקלה במספר החופשות שהאסיר נדרש לצאת טרם השתלבותו בהליך השיקום.
8. **תקני אגף השיקום** – בשב"ס כלואים 5,993 אסירים פליליים שפוטים, עם זאת רק 180 תקני כליאה מוקצים לאגפי השיקום, קרי פוטנציאל איוש האגף המקסימלי מהווה כשלושה אחוזים מהאסירים הפליליים השפוטים.
9. **סבב חופשות** – בשל נגיף הקורונה החל מחודש מרץ 2020 נעצר לסירוגין סבב החופשות, מה שהיווה חסם מרכזי בשילוב אסירים באגפי השיקום, כתוצאה מכך רק 48% מתקני האסירים באגפי השיקום מאוישים. הביקורת מבקשת לציין שבלי קשר לתקופת נגיף הקורונה, בשנים האחרונות חלה ירידה דרמטית באישור יציאת אסירים לחופשות. דבר שאינו מאפשר להם להשתלב בפעילות שיקום, ומונע מהם להתכונן לחייהם ביום שאחרי ריצוי המאסר (למשל חיפוש אחר עבודה לקראת השחרור).
10. **הוצאת אסירים לשיקום קבוצתי ושיקום פרטני** – לאור מגפת "הקורונה" במשך כשנתיים ועד לימים אלו הופסקה לחלוטין העסקת אסירים במסגרת השיקום הפרטני, והעסקת האסירים בשיקום קבוצתי הופסקה למשך שנה וחודשה בחודש אפריל 2021.
11. **אגף שיקום במחוז דרום** – במחוז דרום אין כלל מסלולי שיקום. האסירים המרצים את עונשם במחוז דרום ועומדים בקריטריונים לכניסה לאגפי השיקום, מועברים לאגפי השיקום במחוז מרכז או צפון. על מנת לתת מענה לאסירים תושבי הדרום, ולשם הרחבת וחיזוק אגפי השיקום גם במחוז זה, יש לפעול להקמת אגף שיקום במחוז דרום הכולל גם הקצאת תקני סוהרים.
12. **שליטה ופיקוח** – לשב"ס אין שליטה על כלל נתוני האסירים הזכאים ע"ב נתונים "יבשים" להיכנס להליך של בחינה לשיבוץ באגפי השיקום. ריכוז הנתונים מתבצע כיום באופן ידני באמצעות טבלאות אקסל על ידי קציני אסירים בבתי הסוהר ובריכוז נציבותי על ידי רת"ח שיקום וכישורי חיים.

המשרד לביטחון הפנים
לשכת המבקר
בלמ"ס

13. בג"ץ שטח תנאי מחייה – לאור פסיקת בג"ץ שטח תנאי מחייה, מספר תקני הכליאה באגף השיקום בביס"ר "מעשיהו" צפוי לרדת משמעותית ב- 26%. קיימת חשיבות רבה בביצוע פעולות להרחבת אגפי השיקום על מנת שמספר תקני הכליאה בכלל אגפי השיקום לא יפגע, ובפרט בביס"ר מעשיהו.

14. צוות בין-משרדי - בעקבות החלטת ממשלה מס' 1840 בנושא "ייעול מדיניות הענישה ושיקום האסירים בישראל", הוקם צוות בין-משרדי בראשות המשנה ליועמ"ש (פלילי) עו"ד עמית מררי. הוועדה גיבשה המלצות שמטרתן חיזוק והרחבת פעילות בתי השיקום בשב"ס. הביקורת סבורה כי יש לפעול בהקדם ליישום ההמלצות שעלו בדו"ח הוועדה.

15. הביקורת מציינת לטובה את מלאכת הקודש של הסגל במחלקת חטו"ש והסגל המקצועי באגפי השיקום אשר עוסקים רבות למען שיקום ושילוב אסירים בשוק העבודה, בתמיכה ובהכנת האסירים לחזרתם לחיים נורמטיביים בקהילה.

16. דיון בממצאי הדוח והמלצותיו יתקיים בנפרד בראשות המנכ"ל.

במרכה,

מבקר המשרד לביטחון הפנים
וממונה תלונות הציבור

המשרד לביטחון הפנים
לשכת המבקר
בלמ"ס

לוח תפוצה

השר לביטחון פנים, [REDACTED]
סגן השר לביטחון הפנים, [REDACTED]
מנכ"ל המשרד, [REDACTED]
המזכיר הביטחוני, [REDACTED]
סגן הנציבה וראש אגף מבצעים, [REDACTED]
ראש אגף האסיר, [REDACTED]
סמנכ"לית בכירה לתכנון, תקצוב ובקרה, [REDACTED]
סמנכ"ל בכיר אסטרטגיה, [REDACTED]
עו"ד, יועמ"ש המשרד (בפועל), [REDACTED]
ראש מחלקת ביקורת שב"ס, [REDACTED]
סגנית המבקר, [REDACTED]
מנהלת תחום בכיר ביקורת, [REDACTED]